

Preiļu novada ūdenstilpnēs biežāk sastopamās zivis

KARŪSA (ZELTAINĀ KARŪSA)

Carassius carassius (L.) (syn. *Carassius vulgaris*)

latviski: karūsa (zeltainā karūsa)

angliski: crucian carp

vāciski: Karausche

zviedru: ruda

īgauņu: koger

lietuviešu: auksinis karosas

krievu: золотой карась

IZPLATĪBA KARTĒ

APRAKSTS:

Ķermenis augsts, no sāniem saplacināts. Mute vērsta uz priekšu vai nedaudz uz augšu.

Mugura zaļganbrūna, sāni un vēders zeltains

vai dzeltenīgi brūns. Pirms nārsta tēviņiem uz žaunu vākiem izveidojas nārsta kārpiņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-4/14-21, A 2-4/5-8, P 1-2/11-17, V 1-3/6-9, C 19-20, l.l. 26-37, os.ph. 4-4, sp.br. 9-36, vt. 27-37; Latvijā D 15-19, A 5-7, l.l. 32-37, sp.br. 28-40.

IZMĒRI:

L-80 cm, W-5 kg, Latvijā l-33 cm, W-1,6 (3) kg.

ATŠKIRĪGĀS PAZĪMES:

Muguras spuras un anālās spuras pēdējais nezarotais stars, ar zobiņiem (skat. citas karpu dzimtas zivis). Pie mutes nav taustekļu (skat. karpu). Sāni zeltaini, krūšu spuras, vēdera spuras un anālā spura sarkan-brūna (skat. sudrabkarūsu). Žaunu bār-kšu parasti mazāk nekā sudrabkarūsai.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas baros. Ziemā mazaktīva, ierokas dūņās. Spēj izturēt ūdenstilpju izsalšanu līdz dūņām. Latvijā pati izturīgākā zivs attiecībā pret skābekļa trūkumu. Tālas migrācijas neveic. Pamatbarība - bentoss. Sasniedz 40 gadu, Latvijā 12 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-7 gadu vecumā, sasniedzot 7-20 cm, Latvijā 11-23 cm garumu (l). Auglība 0,7-513 tūkst. ikru. Nārsto maijā-augustā, Latvijā jūnijā-jūlijā (ūdens t° 13-27°C) no 15 cm līdz 3 m dziļumā. Raksturīgs porciju nārsts 2-5 piegājienos ar 10-15 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 30-64 dienas. Ikri pielīp pie augiem, to attīstība ilgst 2-10 dienas (75-90 grāddienas). Pēc izšķīlšanās kāpuri 1-3 dienas pavada, piestiprinā-jušies pie augiem. Veido hibrīdus ar karpu un sudrabkarūsu.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā saldūdeņos viena no visizplatītākajām zivju sugām. Sastopama daudzās upēs un vairumā ezeru un dīķu, kā arī jūrā upju grīvu rajonos. No 1958. līdz 1996. ga- dam ielaista vairāk nekā 152 (19%) ezeros. Izplatību veicina arī makšķernieki.

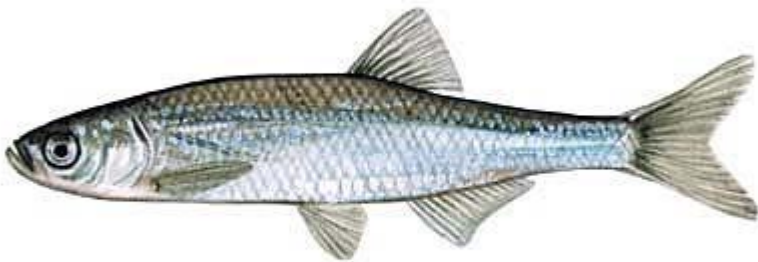
IZMANTOŠANA:

Zvejnieku un makšķer-nieku lomos samērā reti. Makšķernieki bieži izmanto kā ēsmas zivtiņu.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. One of the most common Latvian fishes - in many rivers, lakes, ponds, and coastal waters near river mouths. In Latvia reaching maturity when 11 - 23 cm long (l). Spawning in June - July. Restocked at least in 152 (19%) lakes from 1958 to 1996. Quite rare catch for anglers. Used as a bait-fish.

AUSLEJA (VĒJA ZIVTIŅA) *Leucaspis delineatus* (Heck.)

latviski: ausleja (vēja zivtiņa)
angliski: verkhovka (owsianka)
vāciski: Moderlieschen
zviedru: groplöja
igauņu: mudamaim
lietuviešu: saulažuvė
krievu: верховка

APRAKSTS:

Ķermenis samērā slaidis, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute vērsta uz augšu (uz priekšu). Mugura zaļgan-dzeltēna (olīvkrašas), sāni un vēders sudrabains. Pirms

nārsta tēviņiem uz galvas izveidojas nārsta kārpiņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-3/7-10, A 3-4/9-14, P 1/11-16, V 2/7-8, C 19, l.l. 0-19, sq. 38-52, os.ph. 2.5-5.2, sp.br. 10-20, vt. 36-42; Latvijā D 8-9(10), A 11-13, l.l. 7-14, sq. (39)-44-53.

IZMĒRI:

L-12 cm, W-10 g, Latvijā L-11 cm, l-9 cm, W-13 g.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Sānu līnija nepil-nīga (skat. vīķi, pavīķi un citas līdzīgas karpu dzimtas zivis). Anālajā spurā parasti mazāk staru nekā vīķei. Mute vērsta uz augšu (skat. pavīķi).

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Parasti uztu-ras lielos baros, ūdens virsējos slāņos. Pamatbarība: zooplanktons, ūdenī iekri-tuši kukaiņi un bentoss. Sasniedz 6 gadu, Latvijā 8 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-2 gadu vecumā, sasniedzot 2-4 cm, Latvijā 3-5 cm garumu (l). Auglība 0,1-6,1 tūkst. ikru. Nārsto aprīlī-augustā, Latvijā jūnijā-jūlijā (ūdens t° 5-25°C) 0,1-1,5 m dziļumā. Raksturīgs porciju nārsts, līdz 3 piegājieniem, ar apmēram 2 nedēļu starplaiku. Kopējais nārsta il-gums 14-70 dienas. Ikri pielīp ķēdīšu veidā (1-2 ikru platumā) pie peldošu lapu un citu priekšmetu apakšpusēs, to attīstība ilgst 4-12 dienas (90-110 grād-dienas). Veido hibrīdus ar vīķi, raudu un sapalu.

IZPLATĪBA:

Eiropa. Latvijā sastopama daudzās upēs un ezeros. Sastopama arī nelielos, seklos, stipri aizaugušos un slēgtos ezeros. Mēdz savairoties dīķsaimniecībās, tāpēc, ielaižot ūdens tilpēs, dīķos audzējamās zivis (karpas, karūsas u.c.) acīmredzot tiek mākslīgi izplatītas.

IZMANTOŠANA:

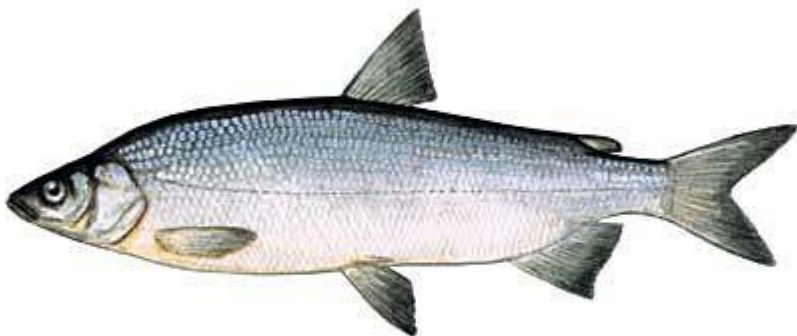
Makšķernieki mēdz iz-mantot kā ēsmas zivtiņu zandartu un asaru ķeršanai, nereti pārvedot no vienas ūdenstilpes otrā, tā mākslīgi izplatot to.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe. In many Latvian rivers and lakes, even in small, shallow, closed and overgrown lakes. Sometimes propagating spontaneously in fish ponds, distributing along with cyprinids distributed artificially to different waterbodies. Spawning in June - July. Used by anglers as a bait-fish for the pike-perch and perch, thus being transferred to other waterbodies.

SĪGA

Coregonus lavaretus (L.)

latviski: sīga

angliski: whitefish

vāciski: Schnäpel, Große Maräne

zviedru: sik

igauņu: siig

lietuviešu: sykas

krievu: сир

IZPLATĪBA KARTĒ

APRAKSTS:

Ķermenis slaidis vai samērā augsts, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute vērsta uz leju.

Mugura zilgan-pelēka vai zilganzaļa, sāni un vēders sudrabains. Pirms nārsta tēviņiem uz ķermeņa var izveidoties nārsta kārpiņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-5/7-14, A 2-5/8-16, P 1-2/11-17, V 1-3/8-13, C 18-20, l.l. 69-110, sp.br. 14-65, vt. 53-65; Latvijā D 9-10(11), A (10)11-12-(14), l.l. (85)-89-102(103), sp.br. (18)-37-41-(44).

IZMĒRI:

L-130 cm, W-12 kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Ir taukspura. Mute vērsta uz leju (skat. repsi, nelmu, peledi un Baikāla omuli). Latvijā žaunu bārķšu parasti mazāk nekā peledei un muksunam. Augšžokļa gali, aizsniedz acs priekšējo malu (skat. čiru).

BIOLOĢIJA:

Anadroma vai saldūdens zivs. Latvijas ūdeņos sastopamas vairākas sīgu formas: jūru piekrastē nārstojošā sīga, sīgas anadromā forma, sīgas saldūdens forma. Anadromā forma dzīvo jūrā, nārstot dodas uz upēm. Mazuļi upēs pavada 1-2 gadus. Pārvietošanās ātrums līdz 50 km diennaktī. Saldūdens forma dzīvo ezeros. Pamatbarība: bentoss, planktons, retāk zivis. Sasniedz 25 gadu, Latvijā 17 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-9 gadu vecumā, sasniedzot 12-40 cm, Latvijā 23-30 cm garumu (Ls). Auglība 0,7-131,4 tūkst. ikru. Nārsto septembrī-decembrī, Latvijā oktobrī-novembrī (ūdens t° 0-10°C) no 20 cm līdz 30 m dziļumā. Raksturīgs vienlaicīgs nārsts, kas ilgst 6-36 dienas. Ikri bentiski uz smilšainas un akmeņainas grunts, to attīstība ilgst 46-220 dienas (125-330 grāddienas). Dažkārt var nenārstot katru gadu. Jūras piekrastē nārstojošās sīgas nārsta vietas Latvijas piekrastē nav zināmas. Veido hibrīdus ar repsi, peledi un Baikāla omuli.

IZPLATĪBA:

Cirkumpolāra. Jūras piekrastē nārstojošās un anadromās sīgas izplatītas Rīgas līcī un Baltijas jūras piekrastē. Sīgas saldūdens forma galvenokārt sastopama Latgales ezeros. Anadromā sīga Latvijā mākslīgi pavairotas no 1893. līdz 1961. gadam. Saldūdens sīgas - pamatā Peipusa - C. lavaretus maracnoides Polj., retāk Ludogas - C.l. ludoga Polj. Latvijas ezeros kopš 1888. gada. Līdz 1981. gadam ielaistas vairāk nekā 68 (9 %) ezeros, kā arī Ķeguma, Pļaviņu un Rīgas ūdenskrātuvē. Populācijas izveidojušās Alaukstā un Rāznes ezerā. Raksturīga liela formu daudzveidība, Krievijā vien izdala vismaz 85 formas. Iespējams, ka Coregonus lavaretus ir vairāku sugu komplekss. Kopš 1995. gada sīgas anadromā forma iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā sarūkošo sugu (2.) kategorijā.

IZMANTOŠANA:

Saldūdeņos zvejnieku un makšķernieku lomos ļoti reti. Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastē 90. gados Latvijas nozveja sastādīja 5-10 t gadā.

SUMMARY:

A few forms - anadromous, freshwater, and sea spawning - occurring in Latvia. The sea spawning and anadromous whitefish distributed along the sea coast and in the Gulf of Riga. Spawning areas near the Latvian coast not known. The anadromous whitefish entering rivers to spawn in October - November. Young fish spending 1 - 2 years in rivers.

Freshwater whitefish *Coregonus lavaretus marranoides* distributed mainly in the lakes of the eastern part of Latvia (Latgale). C. l. ludoga stocked since 1888. Released at least in 68 (9%) lakes and reservoirs on the Daugava in 1888-1981. Established populations recorded in Lakes Alauksta and Rāznas. The anadromous whitefish stocked from 1883 to 1961. Included in the Red Data Book of Latvia under the category "vulnerable" since 1995. Rare catches in freshwater bodies. Annual marine catch of 5 - 10 tons.

AKMEŅGRAUZIS

Cobitis taenia (L.)

latviski: akmeņgrauzis

angliski: spined loach

vāciski: Steinbeißer

zviedru: nissöga

igauņu: hink

lietuviešu: kirtiklis

krievu: щиповка

IZPLATĪBA KARTĒ

APRAKSTS:

Ķermenis slaidis, no sāniem saplacināts. Mute vērsta uz leju. Pie augšžokļa 6 taustekļi.

Ķermenis klāts ar sīkām zvīņām, izskatās

kails. Mugura brūngana, sāni un vēders dzeltenīgs vai pelēcīgs. Uz muguras un sāniem tumši plankumi, kas veido gareniskas svītras. Muguras spura un astes spura ar tumšiem punktiem.

MORFOLOĢIJA:

D 2-4/6-8, A 2-3/4-7, P 1/4-9, V 1-2/5-7, C 15-17, sp.br. 9-16, vt. 38-48.

IZMĒRI:

L-14 cm, W-50 g, Latvijā L-12 cm, l-10 cm, W-9 g.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Ķermenis saplacināts, zem acīm pa vienam dzelonim (skat. pīksti un bārdaino akmeņgrauzi).

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Parasti uzturas pa vienam vai nelielos baros pie grunts. Pirms nārsta un ziemošanas veido koncentrācijas. Aktīvāks tumsā. Dienā parasti ierokas gruntī vai slēpjas starp akmeņiem un citiem zemūdens priekšmetiem. Zieme, ieracies gruntī. Tālas migrācijas neveic. Pamatbarība: bentoss un planktons. Sasniedz 10 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-3 gadu vecumā, sasniedzot 4-7 cm, Latvijā 5-7 cm garumu (l). Auglība 0,1-5,3 tūkst. ikru. Nārsto aprīlī-jūlijā, Latvijā jūlijā-augustā (ūdens t° 14-24°C) no 10 cm līdz 1 m dziļumā. Raksturīgs porciju nārsts 2-3

piegājienos, kas ilgst 20-60 dienas. Ikri sākumā pielīp pie augiem un cita substrāta vai peld tuvu pie grunts, to attīstība ilgst 3-7 dienas. Uzskata, ka akmeņgrauzis līdzīgi sudrabkarūsai var vairoties partenogēnētiski.

IZPLATĪBA:

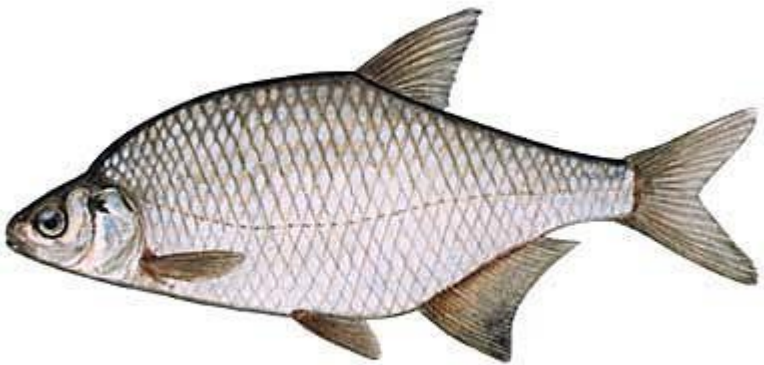
Eiropa un Āzija. Latvijā sastopams vairumā upju un daudzos ezeros, kā arī jūras piekrastē. Nelielos, stipri aizaugošos, īpaši slēgtos ezeros parasti nav sastopams. Iespējams, ka *Cobitis taenia* ir sugu komplekss, piemēram, Krievijā Maskavas upē uz ģenētisku pētījumu pamata izdalītas 2 sugas -akmeņgrauzis un Sibīrijas akmeņgrauzis (*Cobitis granoei* Randahl).

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. In many Latvian rivers and lakes. In Latvia reaching maturity when 5 - 7 cm long (l). Spawning in July - August.

PLICIS (MAURIS, PLĪTE)

Blicca bjoerkna (L.)

latviski: plicis (mauris, plīte)

angliski: silver bream

vāciski: Güster

zviedru: björkna

igauņu: nurg

lietuviešu: plakis

krievu: густера

IZPLATĪBA KARTĒ

APRAKSTS:

Ķermenis augsts, no sāniem saplacināts. Mute vērsta nedaudz uz leju. Mugura zilganpelēka, sāni un vēders sudrabains. Pirms nārsta

tēviņiem uz muguras un žaunu vākiem izveidojas nārsta kārpiņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-3/7-10, A 3/17-25, P 1/13-17, V 1-2/7-9, C 19, l.l. 40-52, os.ph. 2.5-5.2, sp.br. 12-22, vt. 36-44; Latvijā D 7-9, A 20-25, l.l. (43)-45-52.

IZMĒRI:

L-50 cm, W-2,0 kg, Latvijā l-30 cm, W-0,8 kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Krūšu spurā, vēdera spurā un anālās spuras pamatnes, bieži arī vēdera spurā lielākā daļa ir sarkanīga, rīkles zobi 2 rindās (skat. plaudis un spāri). Sānu līnijā parasti mazāk zvīņu nekā plaudim un spārei. Anālajā spurā mazāk staru nekā spārei.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas baros. Sevišķi lielas koncentrācijas veido rudenī pirms izvietošanās ziemošanas bedrēs. Ziemā mazaktīvs. Novērota līdz 84 km tāla migrācija, pārvietošanās ātrums 8 km diennaktī. Pamatbarība: bentoss un zooplanktons. Sasniedz 23 gadu, Latvijā 18 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-8 gadu vecumā, sasniedzot 5-20 cm, Latvijā 6-14 cm garumu (l). Auglība 0,6-351 tūkst. ikru. Nārsto aprīlī-jūlijā, Latvijā maijā-jūlijā (ūdens t° 8-25°C) no 15 cm līdz 6 m dziļumā. Raksturīgs porciju nārsts 2-3 piegājienos ar 8-26 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 20-52 dienas. Ikri pielīp pie ūdensaugiem, to attīstība ilgst 3-14 dienas (90-116 grād-dienas). Veido hibrīdus ar plaudi, spāri, raudu, ruduli, vīķi un vimbu.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā sastopams daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu tuvumā. Nelielās upītēs un nelielos vai stipri aizaugušos, īpaši slēgtos ezeros parasti nav sastopams. Izplatība līdzīga plauža izplatībai. Ielaižot plaužus no vienas ūdenstilpes otrā, reizē ar tiem mēdz pārceļot arī plicis.

IZMANTOŠANA:

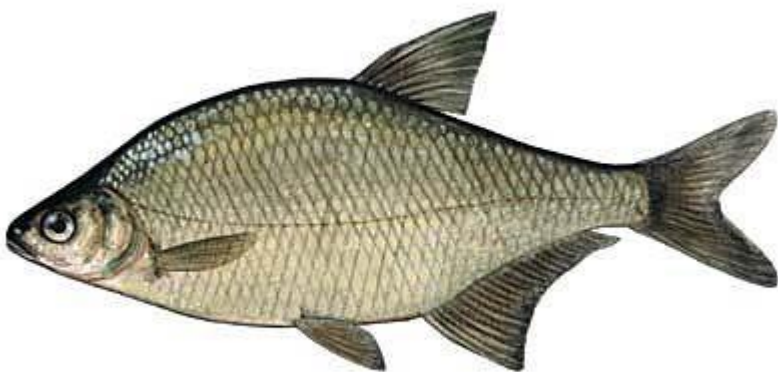
Zvejnieku un makšķer-nieku lomos bieži sastopams kopā ar plaudi, parasti nelielā daudzumā.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. In many Latvian rivers and lakes, along the sea coast near river mouths. Rarely found in small streams and closed, overgrown lakes. Reaching maturity when 6 - 14 cm long (l). Spawning in May - July. Common catch for anglers.

PLAUDIS (BREKŠIS)

Abramis brama (L.)

latviski: plaudis (brekšis)

angliski: bream

vāciski: Brachsen, Blei

zviedru: braxen

igauņu: latikas

lietuviešu: karšis

krievu: лещ

APRAKSTS:

Ķermenis augsts, no sāniem saplacināts. Mute vērstā nedaudz uz leju. Mugura zilganpelēka, sāni un vēders sudrabains. Lielāki īpatņi (l > 23 cm) bronzas krāsā. Pirms nārsta tēviņiem

uz galvas izveidojas nārsta kārpiņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-3/7-11, A 3/20-31, P 1-2/12-18, V 2/6-9, C 18-19, l.l. 47-62, os.ph. 5-5, sp.br. 16-30, vt. 37-48; Latvijā D 8-10(13), A 22-29, l.l. (50)52-62.

IZMĒRI:

L-82 cm, W-11,5 kg, Latvijā L-(66), l-57 cm, W-5 kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Spuras pelēkas, daļēji melnas (skat. plici un spāri). Sānu līnijā parasti vairāk zvīņu nekā plicim, bet mazāk nekā spārei. Rīkles zobi vienā rindā (skat. plici). Anālajā spurā mazāk staru nekā spārei.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens vai puscaurceļotāja zivs. Uzturas baros. Sevišķi lielas koncentrācijas veido rudenī, izvietojoties ziemošanas bedrēs. Ziemā mazaktīvs. Novērota līdz 440 km tāla migrācija, pār-vietošanās ātrums 14 km diennaktī. Pamatbarība: bentoss, īpaši hironomīdu kāpuri un zooplanktons. Sasniedz 32 gadu, Latvijā 19 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-13 gadu vecumā, sasniedzot 5-41 cm, Latvijā 14-34 cm garumu (l). Auglība 0,4-912,3 tūkst. ikru. Nārsto aprīlī-jūlijā, Latvijā maijā-jūnijā (ūdens t° 8-24°C) no 5 cm līdz 20 m dziļumā. Pārsvārā raksturīgs vienlaicīgs nārsts 1-3 piegājienos ar 6-19 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 3-45 dienas. Ikri pielīp pie augiem, to attīstība ilgst 2-19 dienas (90-161 grāddienas). Pēc izšķilšanās kāpuri aptuveni 2 dienas pavada piestiprinājušies pie augiem. Veido hibrīdus ar plici, raudu, ruduli, sapalu un vīķi.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā sastopams daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu tuvumā. Nelielās upītēs un nelielos vai stipri aiz-augušos, īpaši slēgtos ezeros parasti nav sastopams. Izplatība līdzīga plīča izplatībai. Vismaz kopš 1920. gada plauži tiek pārvesti no vienām ūdenstilpēm citās. No 1938. līdz 1996. gadam ielaists vairāk nekā 107 (14%) ezeros, kā arī citās ūdenstilpēs.

IZMANTOŠANA:

Iekšējo ūdeņu rūpnieciskajā nozvejā pēc masas visvairāk pārstā-vētā zivju suga. 90. gados Latvijā Rīgas līcī un Baltijas jūras piekrastē nozvejoja ap 30-80 t plaužu gadā. Bieži sastopams makšķernieku lomos. Jūras piekrastē kopš 60. gadiem nozvejas palielinās un 90. gadu vidū tās sastāda ap 70-80 t gadā.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. In many Latvian rivers and lakes, along the sea coast near river mouths. Rarely found in small streams and closed, overgrown lakes. Reaching maturity when 14 - 34 cm long (l). Spawning in May - June. Accounting for the most part of the mass of annual commercial freshwater catch. Common catch for anglers. Annual catches in coastal areas of the Baltic Sea increasing since 1960s and reaching 70 - 80 tons in mid-1990s. Object for recreational fishing.

ZANDARTS

Stizostedion lucioperca (L.) (syn. Lucioperca lucioperca, Lucioperca sandra)

latviski: zandarts

angliski: pike-perch (zander)

vāciski: Zander

zviedru: gös

igauņu: koha

lietuviešu: starkis

krievu: судак

IZPLATĪBA KARTĒ

APRAKSTS:

Ķermenis slaidis, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute ar lieliem zobiem, vērsta uz priekšu. Mugura zilganzaļa vai zilganpelēka, sāni un vēders tumši sudrabains. Uz sāniem 8-14 tumšas šķērsvītras. Krūšu spuras, vēdera spuras un anālā spura dzeltenīga. Astes spuras un abas muguras spuras ar tumšiem plankumiem.

MORFOLOĢIJA:

D1 XI-XVII, D2 I-V/15-30, A I-IV/9-16, P I-II/11-18, V I/4-6, C 17, l.l. 75-118, sp.br. 8-25, vt. 40-48.

IZMĒRI:

L-130 cm, W-20 kg, Latvijā L-100 cm, W-10 (10,3) kg.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens vai anadroma zivs. Mazuļi uzturas baros, pieaugušie īpatņi - pārsvarā pa vienam. Novērota līdz 300 km tāla migrācija, pārvietošanās ātrums sasniedz 24 km diennaktī. Pamatbarība - zivis. Sasniedz 24 (40) gadu, Latvijā 13 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-10 gadu vecumā, sasniedzot 17-57 cm garumu (l). Auglība no 5 tūkst. līdz 2,5 milj. ikru. Nārsto martā-jūlijā, Latvijā maijā (ūdens t° 8-26°C), 15 cm līdz 32 m dziļumā. Latvijas jūras piekrastes zandarts uz nārstu ienāk piejūras saldūdeņos. Zandarta nārsts jūrā novērots Rīgas līča ziemeļdaļā. Raksturīgs vienlaicīgs nārsts, kas ilgst 3-43 dienas. Nārsto pa pāriem atfīrītos laukumos - "ligzdās". Ikri pielīp pie substrāta, to attīstība ilgst 2-32 dienas (45-140 grāddienas). Tēviņš apsargā ikrus.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Sastopams Baltijas jūras piekrastē un līčos, kā arī ar tiem saistītajos saldūdeņos. No 1904. līdz 1996. gadam ielaists vai mākslīgi pavairots vairāk nekā 94 (12%) ezeros, kā arī Rīgas, Ķeguma, Pļaviņu un citās ūdenskrātuvēs un dzirnavezeros, kā arī Rīgas līča dienviddaļā. Vairākos ezeros izveidojušās populācijas. Mēdz migrēt no vienas ūdenstilpes uz otru, tāpēc sastopams arī tajās, kur nav ielaists.

IZMANTOŠANA:

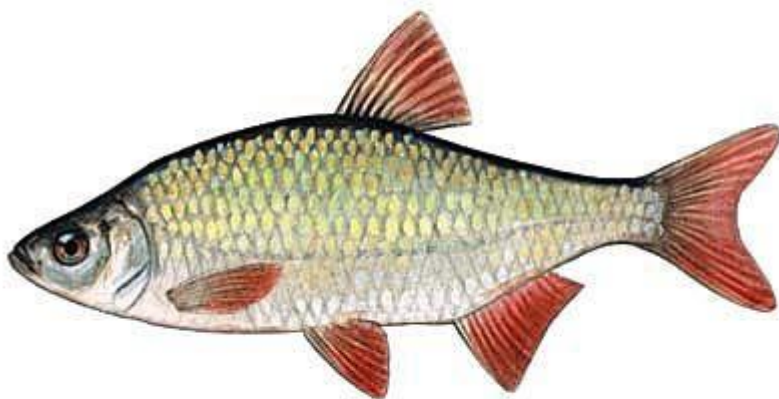
Rūpnieciski nozīmīga zivs jūras piekrastes zvejā. 80.-90. gados Latvijā nozvejo 30-80 t gadā, galvenokārt Rīgas līča dienviddaļā. Saldūdeņos zvejnieku un makšķernieku lomos neregulāri, bet atsevišķās vietās bieži. Lielākā daudzumā parasti noķer tajās vietās, kur to regulāri pavairo.

SUMMARY:

Freshwater or anadromous species. Distributed in Europe and Asia. In Latvia occurring in coastal waters and inner waters connected to the sea, as well as in a few lakes and artificial reservoirs where populations have established after restocking. Stocked at least in 94 (12%) lakes, some artificial reservoirs on the Daugava, and the southern part of the Gulf of Riga from 1904 to 1996. Spawning in May. The coastal pike-perch entering adjacent freshwaters for spawning. Sea spawning observed in the northern part of the Gulf of Riga. Commercially important coastal fisheries. Annual catch of 30 - 80 tons in Latvia, mostly in the southern part of the Gulf of Riga. In some freshwater bodies quite common catch for anglers, but mainly caught in the areas where regularly restocked.

RUDULIS

Scardinius erythrophthalmus (L.) (syn. Leuciscus erythrophthalmus)

latviski: rudulis

angliski: rudd

vāciski: Rotfeder

zviedru: sarv

igauņu: roosärg

lietuviešu: raudė

krievu: красноперка

APRAKSTS:

Ķermenis samērā augsts, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute vērsta uz augšu (uz priekšu). Mugura zilganpelēka, zaļganpelēka vai zaļganbrūna, sāni un vēders zeltains. Pirms nārsta tēviņiem uz galvas un muguras

izveidojas nārsta kārpiņas.

MORFOLOĢIJA:

D 1-5/7-11, A 2-4/8-14, P 1/10-18, V 1-2/7-9, C 18-21, l.l. 36-46, os.ph. 3.5-5.3, sp.br. 8-21, vt. 34-42; Latvijā D 7-9, A 9-13, l.l. 40-47.

IZMĒRI:

L-48 cm, W-2 kg, Latvijā l-30 cm, W-0,8 (0,9) kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Acs varavīksne-ne sarkanīga vai oranža (skat. citas karpu dzimtas zivis). Spuras koši sarkanas, sāni un vēders zeltains, rīkles zobi divās rindās, rievoti (skat. raudu).

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas baros. Lielākas koncentrācijas veido vēlu rudenī, izvietojoties ziemošanas bedrēs, un ziemojot. Ziemā mazaktīvs. Parasti uzturas ūdensaugu saudzēs vai to tuvumā. Pamatbarība: bentoss un ūdensaugi. Sasniedz 20 gadu, Latvijā 17 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-7 gadu vecumā, sasniedzot 4-23 cm, Latvijā 6-13 cm garumu (l). Auglība 0,6-469,2 tūkst. ikru. Nārsto aprīlī-jūlijā, Latvijā maijā-jūlijā (ūdens t° 10-28°C) no 5 cm līdz 2.5 m dziļumā. Raksturīgs porciju nārsts 2-3 piegājienos ar 5-20 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 30-78 dienas. Ikri pielīp pie augiem, to attīstība ilgst 3-15 dienas (50-60 grād-dienas). Pēc izšķilšanās kāpuri dažas dienas pavada piestiprinājušies pie augiem. Veido hibrīdus ar plaudi, plicī, raudu un vīķi.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā sastopams daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu rajonos. Nelielās upītēs un nelielos vai stipri aizaugušos, īpaši slēgtos ezeros parasti nav sastopams.

IZMANTOŠANA:

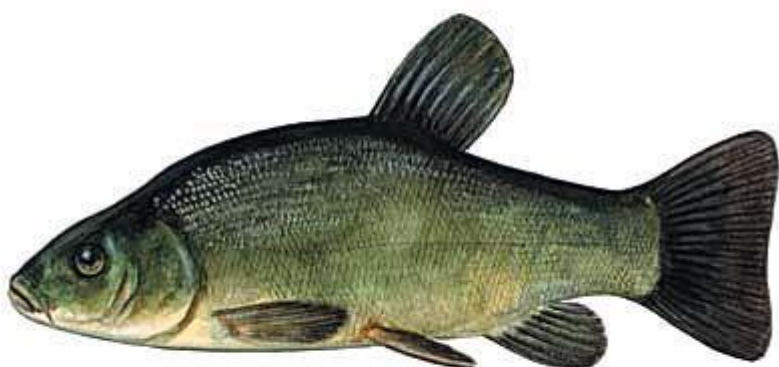
Zvejnieku un makšķer-nieku lomos sastopams samērā reti.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. In many Latvian rivers and lakes, and coastal waters near river mouths. Rarely found in small streams and closed, overgrown lakes. In Latvia reaching maturity when 6 - 13 cm long (l). Spawning in May - July. Rare catch for anglers. Object for recreational fishing.

LĪNIS

Tinca tinca (L.) (syn. Tinca vulgaris)

latviski: līnis
angliski: tench
vāciski: Schleie
zviedru: sutare
igauņu: linask
lietuviešu: lynas
krievu: линь

APRAKSTS:

Ķermenis samērā augsts, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute vērsta uz priekšu vai nedaudz uz leju. Mugura zaļganbrūna, sāni zaļgandzelteni, vēders dzeltenīgs. Tēviņiem

vēdera spuras otrais stars ievērojami resnāks par pārējiem.

MORFOLOĢIJA:

D 2-5/6-12, A 2-4/6-9, P 1-2/14-19, V 1-2/7-11, C 19, l.l. 85-120, os.ph. 4-5, sp.br. 9-25, vt. 33-44.

IZMĒRI:

L-75 cm, W-9 kg, Latvijā L-53 cm, l-45 cm, W-2,7 (3,7)kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Pie mutes 2 taustekļi, zvīņas sīkas, garenas.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Mazuļi uzturas baros, bet pieaugušie īpatņi - pa vienam. Nelielus bariņus veido nārsta laikā un ziemojot. Ziemā mazaktīvs, mēdz ierakties dūņās. Pamatbarība - bentoss. Sasniedz 18 gadu, Latvijā 14 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-7 gadu vecumā, sasniedzot 6-25 cm, Latvijā 9-27 cm garumu (l). Auglība no 5,6 tūkst. līdz 1,2 milj. iķru. Nārsto aprīlī-augustā, Latvijā maijā-augustā (ūdens t° 14-27°C) no 15 cm līdz 2 m dziļumā. Raksturīgs porciju nārsts 2-3 (8) piegājienos ar 9-30 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 25-60 dienas. Ikri pielīp pie ūdensaugiem un grunts, to attīstība ilgst 3-7 dienas (60-80 grāddienas). Pēc izšķilšanās kāpuri 3-4 dienas pavada, piestiprinājušies pie augiem.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā saldūdeņos viena no visizplatītākajām zivju sugām. Sastopams daudzās upēs un vairumā ezeru, kā arī jūrā, lielo upju grīvu tiešā tuvumā. Nelielos, seklos, slēgtos ezeros, kur regulāri notiek zivju slāpšana, nav sastopams. No 1955. līdz 1996. gadam ielaists vairāk nekā 120 (15%) ezeros. Selekcionēta līņa *Æzeltaæ* forma - *Tinca tinca aberratio aurata* Bloch, kas no pamatformas atšķiras ar gaiši zeltaino krāsu.

IZMANTOŠANA:

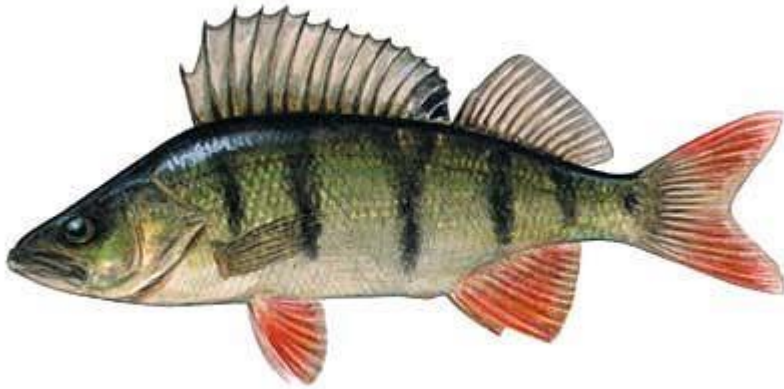
Zvejnieku un makšķer-nieku lomos samērā reti. Audzē dīķsaim-niecībās.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. One of the most common Latvian fishes - in many rivers, lakes, ponds (except small closed ponds with low oxygen contents), and coastal waters near river mouths. In Latvia reaching maturity when 9 - 27 cm long (l). Spawning in May - August. Restocked at least in 120 (15%) lakes from 1955 to 1996. Rare catch for anglers. Object for recreational fishing. Farmed in fish farms.

ASARIS

Perca fluviatilis (L.)

latviski: asaris
angliski: perch
vāciski: Barsch
zviedru: abborre
īgauņu: ahven
lietuviešu: ešerys
krievu: окунь

APRAKSTS:

Ķermenis samērā augsts, no sāniem saplacināts. Mute ar sīkiem zobiem, vērsta uz priekšu. Mugura zaļganbrūna, sāni zaļgandzelteni, vēders dzeltenīgs vai balts. Uz

sāniem 5-9 tumšas šķērsvītras. Pirmās muguras spuras galā melns plankums. Vēdera spuras, anālā spura un astes spura sarkana vai oranža.

MORFOLOĢIJA:

D1 XII-XVII, D2 I-IV/9-17, A I-III/7-14, P I-II/7-17, V I/4-8, C 17, l.l. 48-80, sp.br. 13-30, vt. 37-46.

IZMĒRI:

L-65 cm, W-4,8 kg, Latvijā l-42 cm, W-1,4 (1,9) kg.<

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas baros. Lielākas koncentrācijas veido nārsta laikā. Novērota 25 km tāla migrācija. Pamatbarība: bentoss un zivis. Sasniedz lielus izmērus arī nelielās ūdenstilpēs, ja vien tajās pietiekamā daudzumā sastopamas sīkas zivis - auslejas, vīķes un raudas. Sasniedz 26 gadu, Latvijā 15 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-7 gadu vecumā, sasniedzot 5-22 cm, Latvijā 6-18 cm garumu (l). Auglība 1-900 tūkst. ikru. Nārsto februārī-jūlijā, Latvijā aprīlī-jūnijā (ūdens t° 3-20°C) no 20 cm līdz 15 m dziļumā. Ziņu par nārstu jūras piekrastē nav. Raksturīgs vienlaicīgs nārsts, kas ilgst 3-31 dienu. Parasti ar vienu mātīti nārsto vairāki tēviņi. Ikri pielīp pie augiem, krūmiem un cita substrāta, to attīstība ilgst 4-24 dienas (80-164 grāddienas).

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā saldūdeņos viena no visizplatītākajām zivju sugām. Sastopams daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu tuvumā. Nelielos stipri aizaugušos slēgtos ezeros parasti nav sastopams. No 1969. līdz 1988. gadam ielaists 55 (7%) ezeros.

IZMANTOŠANA:

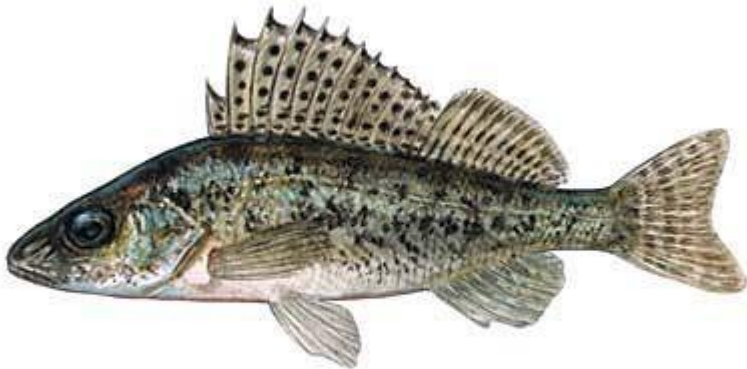
Iekšējo ūdeņu rūpnieciskajā nozvejā sastop bieži un lielā skaitā, taču kopējā masa nav liela. Baltijas jūras un Rīgas līča Latvijas piekrastē 90. gados nozvejo ap 40-50 t asaru gadā. Galvenokārt nozvejo Rīgas līča dienvidu un austrumu daļās. Makšķernieku lomos viena no visbiežāk sastopamajām zivīm.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. One of the most common species in Latvian coastal and inner waters except small, closed, overgrown lakes. Restocked at least in 55 (7%) lakes from 1969 to 1988. In Latvia reaching maturity when 6 - 18 cm long (l). Spawning in April - June in Latvia. Frequent species in commercial catches, though mass ratio is not great. One of the most common catches for anglers. Object for recreational fishing. Annual catch of 30 - 50 tons in coastal waters in 1990s, mainly fished in southern and eastern parts of the Gulf of Riga.

ĶĪSIS

Gymnocephalus cernua (L.) (syn. Gymnocephalus cernuum, G.cernuus, Acerina cernua)

latviski: ķīsis
angliski: ruffe
vāciski: Kaulbarsch
zviedru: gärs
igauņu: kiisk
lietuviešu: pūgžlys
krievu: ерш

APRAKSTS:

Ķermenis šķērsgriezumā ieapaļš. Mute ar sīkiem zobiem, vērsta uz priekšu vai nedaudz uz leju. Žaunu vāki ar dzeloņiem. Mugura

zaļganpelēka vai zaļganbrūna, sāni zaļganbrūni vai pelēcīgi, vēders dzeltenīgs vai balts. Ķermeņa augšdaļa, muguras spura un astes spura ar nelieliem tumšiem plankumiem.

MORFOLOĢIJA:

D XI-XVII/9-15, A II-III/4-8, P I-II/10-16, V I/5-6, C 17-35, l.l. 32-46, sp.br. 6-14, vt. 30-39.

IZMĒRI:

L-50 cm, W-0,6 kg, Latvijā L-20 cm, l-18 cm, W-120 g.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas baros. Novērota līdz 180 km tāla migrācija. Pamatbarība - bentoss. Sasniedz 20 gadu, Latvijā 9 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-5 gadu vecumā, sasniedzot 3-12 cm, Latvijā 6-7 cm garumu (l). Auglība 0,4-200 tūkst. ikru. Nārsto martā-jūlijā, Latvijā maijā-jūlijā (ūdens t° 3-23°C) no 20 cm līdz 16 m dziļumā. Raksturīgs porciju, retāk

vienlaicīgs, nārsts 2-4 piegājienos ar 5-35 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 25-74 dienas. Ikri pielīp pie augiem, akmeņiem un cita substrāta, to attīstība ilgst 5-18 dienas (80-90 grāddienas).

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijas saldūdeņos viena no izplatītākajām zivju sugām. Sastopams daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu tuvumā. Nelielos stipri aizaugušos, īpaši slēgtos ezeros parasti nav sastopams.

IZMANTOŠANA:

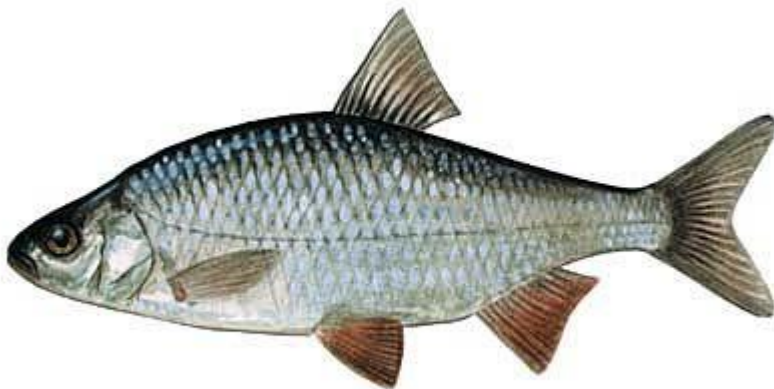
Zvejnieku un makšķernieku lomos samērā reti.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. One of the most common species in Latvian coastal and inner waters except small, closed, overgrown lakes. In Latvia reaching maturity when 6 - 7 cm long (l). Spawning in May - July.

RAUDA

Rutilus rutilus (L.) (syn. Leuciscus rutilus)

latviski: rauda
angliski: roach
vāciski: Plötze
zviedru: mört
igauņu: särg
lietuviešu: kuoja
krievu: ПЛОТВА

APRAKSTS:

Ķermenis samērā augsts, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute vērsta uz priekšu vai nedaudz uz leju. Mugura zilganzaļa vai zilganbrūna, sāni un vēders sudrabains. Pirms

nārsta tēviņiem uz ķermeņa un galvas izveidojas nārsta kārpīņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-4/7-12, A 2-4/7-13, P 1/12-19, V 1-2/7-9, C 17-20, l.l. 37-48, os.ph. 6-5, sp.br. 9-21, vt. 34-45; Latvijā D 9-11, A 9-12, l.l. (40)41-48.

IZMĒRI:

L-53 cm, W-2,5 kg, Latvijā l-33-(47) cm, W-0,8-(2,6) kg.

ATŠKIRĪGĀS PAZĪMES:

Acs varavīksne-ne sarkana, retāk dzeltenīga (skat. citas karpu dzimtas zivis). Vēdera spuras un anālā spura, retāk citas spuras dzeltenīgi sarkanas vai oranžas, sāni un vēders sudrabains, rīkles zobi vienā rindā (skat. ruduli).

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas baros. Sevišķi lielas koncentrācijas veido pavasarī pirms nārsta, rudenī izvietojoties ziemošanas bedrēs, un ziemojot. Novērota līdz 10 km tāla migrācija, pārvietošanās ātrums 2 km diennaktī. Pamatbarība: bentoss un ūdensaugi. Sasniedz 29 gadu, Latvijā 16 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-10 gadu vecumā, sasniedzot 5-21 cm, Latvijā 7-13 cm garumu (l). Auglība 0,6-423,7 tūkst. ikru. Nārsto aprīlī-jūnijā, Latvijā aprīļa beigās-jūnijā (ūdens t° 4-22°C) no 5 cm līdz 20 m dziļumā. Raksturīgs vienlaicīgs nārsts 1-2 piegājienos ar 7-14 dienu starplaiku. Kopējais nārsta ilgums 2-36 dienas. Ikri pielīp pie augiem, saknēm un cita substrāta, to attīstība ilgst 4-22 dienas (80-258 grāddienas). Pēc izšķilšanās kāpuri 2-5 dienas pavada piestiprinājušies pie augiem. Veido hibrīdus ar plaudi, plici, ruduli, vīķi, ausleju un apakšmuti.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā saldūdeņos viena no visizplatītākajām zivju sugām. Sastopama daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu tuvumā. Nelielos stipri aizaugušos slēgtos ezeros parasti nav sastopama.

IZMANTOŠANA. Iekšējo ūdeņu rūpnieciskajā nozvejā pēc masas viena no visvairāk nozvejotajām zivīm. 90. gados Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastē nozvejo ap 20 t raudu gadā. Makšķernieku lomās viena no visbiežāk sastopamajām zivīm. Jūras piekrastē 80.-90. gados nozvejo 10-20 t gadā

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. One of the most common Latvian fish. Occurring in many rivers, lakes and coastal waters near river mouths. In Latvia reaching maturity when 7 - 13 cm long (l). Spawning in April - June. Accounting for a great part of the mass of annual commercial freshwater catch. Common catch for anglers. Annual catch of 10 - 20 tons in the coastal areas of the Baltic Sea and the Gulf of Riga in 1980s - 90s. Object for recreational fishing.

LĪDAKA

Esox lucius L.

latviski: līdaka

angliski: pike

vāciski: Hecht

zviedru: gädda

igauņu: haug

lietuviešu: lydeka

krievu: щука

IZPLATĪBA KARTĒ

APRAKSTS:

Ķermenis slaidis, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute ar lieliem zobiem, vērsta uz

priekšu. Mugura zaļganmelna, sāni zaļgani pelēcīgi vai brūngani ar dzeltenīgiem plankumiem. Muguras spura, anālā spura un astes spura ar tumšiem plankumiem.

MORFOLOĢIJA:

D 3-10/11-19, A 2-10/9-16, P 1-2/8-17, V 1-2/7-12, C 19, sq.(l.l.) 88-155, sp.br. 13-39, vt. 49-65.

IZMĒRI:

L-175 cm, W-65 kg, Latvijā l-104 cm, W-13,4 (19,6) kg.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens zivs. Uzturas pa vienai. Nelielas koncentrācijas veido nārsta laikā. Mēdz ilgstoši uzturēties vienā rajonā. Novērota līdz 110 km tāla migrācija, pārvietošanās ātrums 3 km diennaktī. Pamatbarība - zivis, rudeņos arī vārdes. Sasniedz 33 gadu, Latvijā 13 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 1-7 gadu vecumā, sasniedzot 20-60 cm, Latvijā 27-30 cm garumu (l). Auglība no 1 tūkst. līdz 1 milj. ikru. Nārsto februārī-jūnijā, Latvijā aprīlī-maijā (ūdens t° 0-23°C) no 5 cm līdz 10 m dziļumā. Raksturīgs vienlaicīgs nārsts 2-3 piegā-jienos, kas ilgst 5-50 dienas. Parasti ar vienu mātīti nārsto 2-8 tēviņi. Ikri sākumā pielīp pie augiem un cita substrāta, bet pēc dažām stundām līdz 2-3 dienām nobirst uz grunts, to atīstība ilgst 7-30 dienas (83-175 grāddienas). Pēc izšķilšanās kāpuri 1-15 dienas pavada piestiprinājušies pie augiem vai cita substrāta. Līdakas atšķirībā no citām zivīm galvenokārt nārsto samērā seklās applū-dušās vietās. Gados, kad piekrastes pļavas nārsta laikā nav applūdušas vai ūdens līmenis pēc nārsta strauji krītas, nārsta apstākļi ir nelabvēlīgi, tas nosaka līdaku skaita ievērojamas svārstības.

IZPLATĪBA:

Eiropa, Āzija un Zie- meļamerika. Latvijas saldūdeņos viena no visizplatītākajām zivju sugām. Sastopama daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē, īpaši upju grīvu tuvumā. Nelielos stipri aizaugušos slēgtos ezeros parasti nav sastopama. Vismaz kopš 1930. gada tiek mākslīgi pavairota. No 1938. līdz 1996. gadam ie-laista vairāk nekā 196 (25%) ezeros, kā arī daudzās citās ūdenstilpēs.

IZMANTOŠANA:

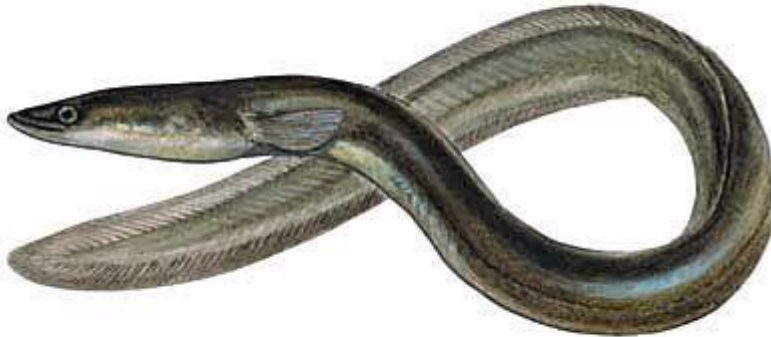
Iekšējo ūdeņu rūpnie-ciskajā nozvejā un makšķernieku lomos sastopama bieži, taču samērā nelielā skaitā.

SUMMARY:

Freshwater species. Circumpolar distribution. One of the most common freshwater fishes in Latvia. Occurring in many rivers, lakes and coastal waters near river mouths. Not found in small, closed, overgrown lakes. In Latvia spawning in April - May in shallow overflooded places. Restocked since 1930. Released at least in 196 (25%) lakes from 1938 to 1996. In coastal waters of the Gulf of Riga occurring mainly in early spring. Very seldom and not numerous in commercial catches. Object for recreational fishing.

ZUTIS

Anguilla anguilla (L.) (syn. *Anguilla fluviatilis*)

latviski: zutis

angliski: eel

vāciski: Aal

zviedru: ål

īgauņu: angerjas

lietuviešu: ungyruspinis ungyrys

krievu: европейский угорь

APRAKSTS:

Ķermenis čūskveida, klāts ar sīkām zvīņām, izskatās kails. Mute ar sīkiem zobiem, vērsta uz priekšu. Mugura un sānu augšdaļa zaļganbrūna, sānu apakšdaļa un vēders sudrabains.

dzeltenīgs. Nārsta migrācijai gataviem īpatņiem mugura un sānu augšdaļa melna, sānu apakšdaļa un vēders sudrabains.

MORFOLOĢIJA:

D 230-280, A 170-249, P 15-21, C 7-12, l.l. 87-110, vt. 109-119.

IZMĒRI:

L-200 cm, W-12,7 kg, Latvijā L-150 cm, W-6 kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Muguras spura sākas tālu aiz krūšu spurām, apakšžoklis garāks par augšžokli (skat. jūras zuti).

BIOLOĢIJA:

Katadroma zivs. Uzturas pa vienu. Nenobrieduši īpatņi sastopami saldūdeņos un jūras piekrastē. Nārstot dodas uz Atlantijas okeānu, Sargasu jūru, 4-7 tūkst. km tālu no Eiropas. Pārvietošanās ātrums 63 km diennaktī. Kāpuri 1,5-3 gadu laikā ar Gofa straumi tiek atnesti līdz Eiropas krastiem. Pārvērtušies par "stikla zušiem", kas pēc formas ir līdzīgi pieaugušiem, taču caurspīdīgi, tie ienāk Francijas, Anglijas un citu zemju saldūdeņos. Daļa sasniedz arī Latvijas piekrasti. Dienā mēdz ierakties dūņās vai palīst zem akmeņiem vai siekstām. Aktīvāks tumsā. Ziemā mazaktīvs, parasti ierokas dūņās. Pamatbarība: bentoss, zivis un vardes. Sasniedz 35 (akvārijā - 88) gadu, Latvijā 23 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 4-20 gadu vecumā, sasniedzot 29 un vairāk cm garumu. Auglība 0,4-9,0 milj. ikru. Tiek uzskatīts, ka nārsto aprīlī-jūlijā (ūdens t° 16-17°C) 150-600 m dziļumā (kopējais dziļums 7-8 tūkst. metru). Iznārstojušie īpatņi pēc nārsta iet bojā. Ikri pelagiski, to attīstība ilgst 2-5 dienas. Laboratorijas apstākļos izdevies iegūt tikai kāpurus.

IZPLATĪBA:

Eiropas saldūdeņi un jūras piekrastes. Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastē. Latvijā ienāk ar jūru savienotās ūdenstilpēs. No 1927. līdz 1989. gadam ielaists vairāk nekā 81 (10%) ezerā un daudzās citās ūdenstilpēs. Mazuļi tiek ievesti no ārzemēm.

IZMANTOŠANA:

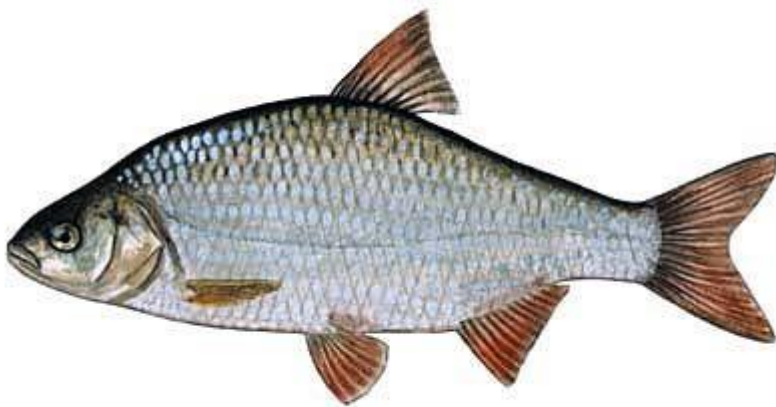
Zvejnieku un makšķernieku lomos samērā reti. Lielākā daudzumā nozvejo atsevišķos ezeros, kur tos regulāri ielaiž un zvejo specializēti. Latvijas jūras piekrastē kopš 60. gadiem zušu nozveja ir strauji samazinājusies. 80.-90. gados nozvejo ap 1-2 t gadā. Maksimālā nozveja bija 1963. gadā - 56 t.

SUMMARY:

Catadromous species. Distributed in coastal and fresh waters of Europe, also in Latvia. Spawning in the Sargasso Sea. The Gulf Stream conveys larvae to Europe. The larvae are translucent (glass eels) when entering freshwater in the western Europe, but already become opaque when reaching Latvia during their migration along the Baltic coast. A part of eels (mostly males) staying in coastal waters. Stocked at least in 81 (10%) lakes from 1927 to 1989. Larvae and young fish being imported from European countries. Rare catch for anglers. Mostly caught in a few lakes where restocked regularly. In the coastal waters annual catches rapidly decreasing: 56 tons in 1963, 1 - 2 tons in 1980s - 90s.

ĀLANTS (ŠĶAUNACIS)

Leuciscus idus (L.) (syn. Idus idus)

latviski: ālants (šķaunacis)

angliski: ide

vāciski: Aland

zviedru: id

igauņu: sāinas

lietuviešu: meknė

krievu: язь

APRAKSTS:

Ķermenis samērā augsts, no sāniem nedaudz saplacināts. Mute vērsta uz priekšu vai nedaudz uz leju. Mugura zilganmelna vai zaļganbrūna, sāni tumši sudrabaini vai nedaudz zeltaini, vēders sudrabaini balts. Pirms nārsta tēviņiem uz ķermeņa izveidojas nārsta kārpīņas.

MORFOLOĢIJA:

D 2-4/6-10, A 2-4/7-12, P 1-2/13-20, V 1-2/7-9, C 19, 1.l. 52-65, os.ph. 3.5-5.3, sp.br. 7-15, vt. 37-48; Latvijā D 7-9, A 8-11, 1.l. 55-63.

IZMĒRI:

L-102 cm, W-8 kg, Latvijā L-(72) cm, l-43 cm, W-2 (5,5) kg.

ATŠĶIRĪGĀS PAZĪMES:

Spuras, īpaši anālā spura un vēdera spuras, tumši sarkanas, mute vērsta uz priekšu (skat. balto sapalu). Anālās spuras ārējā mala ieliekta (skat. sapalu). Sānu līnijā vairāk zvīņu nekā sapalam. Rīkles zobu formula atšķiras no sapala un baltā sapala formulām.

BIOLOĢIJA:

Saldūdens vai puscaur-ceļotāja zivs. Mazuļi uzturas baros, bet pieaugušie īpatņi - pa vienam vai nelielos baros. Ziemā koncentrējas bedrēs samērā lielos baros, kas saglabājas arī pavasarī līdz nārstam. Novērota līdz 200 km tāla migrācija. Pamatbarība: bentoss un ūdensaugi. Sasniedz 23 gadu, Latvijā 13 gadu vecumu.

VAIROŠANĀS:

Dzimumgatavība iestājas 2-10 gadu vecumā, sasniedzot 12-40 cm garumu (l). Auglība 8,9-403,2 tūkst. ikru. Nārsto martā-jūlijā, Latvijā aprīlī (ūdens t° 3-19°C) no 5 cm līdz 12 m dziļumā. Raksturīgs vienlaicīgs nārsts, kas ilgst 2-36 dienas. Ikri pielīp pie augiem, sak-nēm, akmeņiem un cita substrāta, to attīstība ilgst 4-32 dienas (80-120 grād-dienas). Veido hibrīdus ar balto sapalu un salāti.

IZPLATĪBA:

Eiropa un Āzija. Latvijā sastopams daudzās upēs un ezeros, kā arī jūras piekrastē. Nelielos vai stipri aizaugušos, īpaši slēgtos ezeros parasti nav sastopams. Latvijā ievesta dīķos un akvārijos audzējamā ālanta kultūrforma - orfa (*Leuciscus idus aberratio orfus* (L.)), kas no tipiskās formas atšķiras ar zeltaini oranžo krāsu. Orfa ielaista Klapiņu, Lielauces, Līkaiņu un Sēmes ezeros.

IZMANTOŠANA:

Zvejnieku un makšķer-nieku lomos sastopams samērā reti. Rīgas līcī 90. gados nozvejo 4-20 t gadā. Galvenokārt zvejo Rīgas līča rietumu piekrastē.

SUMMARY:

Freshwater species. Distributed in Europe and Asia. In many Latvian rivers, lakes, and coastal waters. Rarely found in small streams and closed, overgrown lakes. In Latvia reaching maturity when 12 - 40 cm long (l). Spawning in April. The orphus, a golden domesticated variety for ponds and aquariums, released in 4 lakes of Zemgale and Latgale. Rare catch for anglers. Object for recreational fishing. Annual coastal (mostly in the western part of the Gulf of Riga) catch has decreased from 25 tons (mid-1980s) to 4 tons now.